

СФЕРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ЩОДО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Олексій Станіславович КВІЛІНСЬКИЙ,

*доктор економічних наук, доцент,
Сумський державний університет
<https://orcid.org/0000-0001-6318-4001>*

Глобальний технологічний розвиток характеризується стрімкою дифузією інтелектуальних систем у всі ланки суспільного буття. Для України формування та реалізація державної політики у сфері штучного інтелекту (далі – ШІ) є не просто питанням технологічного оновлення, а стратегічним імперативом забезпечення національної стійкості, економічного суверенітету та міжнародної конкурентоспроможності. Державна політика в цій царині спрямована на створення цілісної екосистеми, де інновації гармонійно поєднуються з етичними стандартами, правовою визначеністю та інтересами національної безпеки [1].

Управління розвитком ШІ в Україні базується на розумінні того, що ця технологія є «наскрізною», тобто такою, що трансформує фундаментальні принципи функціонування державних та суспільних інститутів. Реалізація завдань державної політики вимагає чіткої ідентифікації сфер, де впровадження інтелектуальних алгоритмів принесе максимальний суспільний і економічний ефект. Це передбачає не лише стимулювання розробок, а й розбудову відповідної інфраструктури, адаптацію ринку праці та захист фундаментальних прав і свобод людини в цифрову епоху. З огляду на що окреслимо ключові сфери, які є об'єктом державного регулювання та підтримки в контексті розвитку ШІ.

1. Сфера державного управління та надання публічних послуг.

Державне управління виступає платформою для первинної апробації ШІ-рішень з метою оптимізації бюрократичних процесів. Політика в цій сфері зосереджена на переході від реактивного до проактивного врядування:

- використання великих масивів даних (Big Data) для моделювання наслідків прийняття державних рішень та прогнозування соціально-економічної динаміки (інтелектуальна аналітика);
- впровадження алгоритмів ШІ в екосистему «Дія» для автоматизації перевірки відомостей у реєстрах, що мінімізує людський фактор та корупційні ризики (створення цифрових сервісів);
- створення інтелектуальних систем підтримки, здатних надавати юридично значущі консультації в автоматичному режимі (комунікація з громадянами).

2. Сфера національної безпеки та оборони.

В умовах військової агресії та гібридних загроз ця сфера є пріоритетом номер один. Державна політика спрямована на досягнення технологічної переваги над супротивником, зокрема шляхом:

- розробки та впровадження БпЛА та наземних роботизованих комплексів з елементами ШІ для виконання завдань без постійного контролю оператора;
- автоматизованого аналізу супутникових знімків, радіоперехоплень та даних розвідки для ідентифікації цілей та прогнозування дій ворога;
- використання нейронних мереж для моніторингу трафіку критичної інформаційної інфраструктури та нейтралізації кібератак на етапі їх зародження.

3. Сфера охорони здоров'я та медицини.

Держава розглядає ШІ як інструмент радикального підвищення якості медичної допомоги та збереження людського капіталу. Йдеться про:

- впровадження ШІ-асистентів для аналізу медичних зображень (рентген, МРТ, КТ), що дозволяє виявляти патології на ранніх стадіях;
- аналіз генетичного профілю та історії хвороби пацієнта для формування індивідуальних протоколів лікування;
- прискорення розробки нових ліків шляхом комп'ютерного моделювання взаємодії молекул, що скорочує час виходу препаратів на ринок.

4. Сфера правосуддя та правоохоронної діяльності.

Реалізація ШІ в цій сфері покликана забезпечити верховенство права та громадську безпеку через об'єктивність алгоритмів, зокрема:

- електронного судочинства, тобто використання систем для аналізу великих обсягів судової практики, підготовки проектів типових процесуальних документів та автоматизації розподілу кримінальних проваджень;
- смарт-поліції – системи інтелектуального відеоспостереження з функціями розпізнавання облич та предметів, а також предиктивна аналітика для патрулювання зон з високим ризиком злочинності.

5. Сфера економіки, промисловості та енергетики.

Державна політика стимулює цифрову трансформацію реального сектору для підвищення ВВП та енергонезалежності задля: підтримки підприємств, що впроваджують «розумне» виробництво з самонавчальними лініями та прогнозним обслуговуванням техніки; впровадження Smart Grids для інтелектуального керування енергопотоками, що критично важливо при інтеграції відновлюваних джерел та відновленні мереж; використання ШІ для точного внесення добрив, моніторингу вегетації та автоматизації збиральних робіт.

6. Сфера освіти та людського капіталу.

Це фундаментальна сфера, що забезпечує готовність суспільства до життя в умовах ШІ-трансформації. Йдеться про створення освітніх програм, що автоматично підлаштовуються під рівень знань та

психологічні особливості здобувача освіти; державну підтримку проектів у галузі фундаментального III та підготовку спеціалістів вищої кваліфікації.

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що сфери реалізації завдань державної політики щодо управління розвитком штучного інтелекту в Україні охоплюють весь спектр життєдіяльності держави. Кожна з окреслених сфер характеризується власним набором викликів та можливостей, проте всі вони об'єднані спільною метою – перетворенням України на технологічний хаб, де III слугує інструментом інклюзивного зростання та безпеки.

Ефективність управління у цих сферах безпосередньо залежить від здатності держави забезпечити:

1) баланс між інноваціями та безпекою шляхом створення регуляторного середовища, яке не пригнічує стартапи, але надійно захищає персональні дані та права громадян;

2) міжсекторальну взаємодію, яка серед іншого передбачає координацію зусиль органів влади, наукової спільноти та приватного бізнесу для створення синергетичного ефекту;

3) етичну стійкість за допомогою впровадження алгоритмів, що є прозорими, пояснюваними та позбавленими упередженості.

Реалізація державної політики у зазначених сферах дозволить Україні не лише мінімізувати ризики, пов'язані з автоматизацією, а й зайняти гідне місце у глобальному розподілі праці майбутнього. III має стати тим важелем, який дозволить здійснити якісний стрибок у державному будівництві, забезпечуючи високий рівень життя громадян та непохитність національних інтересів на світовій арені. Подальший розвиток потребуватиме регулярного перегляду стратегічних документів та адаптації законодавства до нових технологічних реалій, що з'являються щодня.

Список використаних джерел:

1. Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні: концепція, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-p#Text>